

EVENES I VEKST

FOR IKKE LENGE SIDEN VAR EVENES DØDSDØMT. FOLK FLYTTET I FLOKK FRA KOMMUNEN, OG DET SÅ IKKE LYST UT FOR DEM SOM SATT IGJEN. MEN NÅ ER STRØMMEN SNUDD. EVENES ER KOMMET UT AV DØDVANNET. TAKKET VÆRE FLYPLASSEN.

Evenes er en bitteliten kommune på vestsiden av Ofotfjorden lengst nord i Nordland. Her bor knapt 1800 mennesker, som for det meste lever av jordbruk og en del småindustri. Kommunen har to bygdesentra - Bogen, som er det offisielle kommunesenteret, og Liland hvor vi bl.a. finner sentralskolen.

Folketallet har vært sterkt synkende det siste tiåret. Ja, når sant skal sies, har Evenes mistet mer enn en tredjedel av sitt innbyggertall siden 1961. Det året var innbyggertallet oppe i 2760. Nøyaktig ti år etterpå - i 1971 - noterte man 1726 innbyggere i Evenes.

Men nå er strømmen snudd. Folketallet er begynt å krype oppover. Fra 1726 for et par år siden, til det nå raskt nærmer seg 1800 igjen.

Det har lenge sett nokså dystert ut, men omsider sporer vi ny optimisme overalt i kommunen, sier ordfører Nilberg Andersen. Ja, de folkevalgte i Evenes er så oppsatt på å markedsføre kommunen at hele formannskapet stilte seg villig til disposisjon for å gi opplysninger, da vi nylig var på besøk.

Hvor dystert det hele er tegnet, forstår man når Statistisk Sentralbyrå og Regionplanrådet for Ofoten i en befolkningsprognose har antydnet et folketall på bare 1000 i Evenes i 1980. Men vi akter å spille planleggerne et puss: I 1980 skal vi ha 3000 innbyggere i kommunen, sier ordfører Andersen.

Og optimismen synes å være vel begrunnet. Evenes er nemlig i ferd med å få sin "storbedrift" - Evenes Lufthavn, som skal innvies 30. juni. Det dreier seg langt fra om noen småflyplass, men en stamflyplass til ca 50 millioner kroner, som skal betjene 12 kommuner i det tettest befolkede distrikt i Nord-Norge, byene Harstad og Narvik inkludert.

Det er flyplassen som har snudd utviklingen i Evenes, det er det ingen som betviler. Bare i anleggstiden har det tilflytt kommunen millioninntekter i form av skatter. For en fattig utkantkommune teller hver krone, og da er det kanskje forståelig at det hersker idel glede i Evenes over det som skjer. Når anlegget blir stasjonært fra 1. juli, vil det straks bli et trettital nye arbeidsplasser for å betjene flyplassen. Allerede i løpet av høsten blir betjeningen økt gjennom nye vaktlag, og parallelt vil det bli bygd opp serviceinstitusjoner i direkte tilknytning til flyplassen.

På litt lengre sikt er det ringvirkningene av flyplassen politikerne og befolkningen ellers setter sin lit til. Plassen ligger i jomfruelig mark, bokstavelig talt. Bare et fåtall oppsittere blir naboer av flyplassen, i den forstand at de kommer innenfor "støysonen". I overskuelig fremtid er det ingen som regner med at Evenes Lufthavn vil skape støyproblemer av betydning. Lufthavnen har

nemlig en meget gunstig og fremtidsrettet plassering - fem mil fra Harstad og syv fra Narvik, eller en times reise i begge retninger.

EN TURISTATTRASKJON?

Ja, i den grad ligger Evenes Lufthavn i jomfruelig terreng at elg og rein streifer i flyplassområdet. I anleggsperioden var særlig elgen en interessert observatør til det som skjedde, tydeligvis uanfektet av anleggslarmen. En inspektør fikk seg en ordentlig forskrekkelse en morgen han var på veil til flyplassen i bil. En elg dukket opp på anleggsveien og sendte et velrettet spark mot bilen, den traff bakhjulet!

Ordfører Andersen, som i egenskap av maskinholder har hatt en underentreprise på anlegget, vil gjerne feste oppmerksomheten på naturen rundt flyplassen. Foruten elg og rein finnes det en rekke sjeldne fuglearter i området - sangsvanepar, heire og trane bl.a. En lakseelv er under full oppbygging, det såkalte Tårstadvassdraget. Denne lakseelven vil bli nærmere tre mil lang og vil strekke seg rundt flyplassen.

Om sommeren ser man midnattsolen fra flyplassen. Det vil være mulig å reise fra kontinentet, f. eks. fra København, til Evenes på en dag for å se midnattsolen - og så returnere neste morgen. Dette forteller noe om de muligheter for turisme som flyplassen innebærer, sier Nilberg Andersen.

Varaordfører Aslak Markusson ser enda videre. - Evenes kan by på både høyfjell og fjord. Niingen og de andre fjellformasjonene i Bogen-traktene kalles på folkemunne "Bogen-alpene". I fjorden er det godt med fisk, særlig sei om sommeren. Når vi ser den interesse Sjøfiskefestivalen i Harstad omfattes med hver sommer, får vi en viss peiling på hvor god salgsvare fisket egentlig er.

Men skal vi kunne utnytte alle disse mulighetene, må vi få et ordentlig overnattingssted. Det vi trenger, er et storhotell - et kongresshotell og kurscenter. I den anledning er vi åpne for tilbud, sier Aslak Markusson.

Det er heller ikke utelukket at det i nær fremtid blir aktuelt å bygge ut flyplassen på Evenes til militære formål. Kapasiteten i Bodø begynner å bli sprengt, og kravet om nattflyforbud i Bodø fremmes med fornyet styrke. De første antydninger om en overflytting til Evenes er luftet i lokalpressen. Det gjelder til å begynne med en jagerskvadron.

JA TIL VEKST.

Vil dere eventuelt ønske det militære velkommen til Evenes, ordfører Nilberg Andersen?

Når vi ser hva det militære har betydd for Bardu og Andenes, for å holde oss til nærliggende eksempler - ja! Selvfølgelig må vi også vurdere ulempene, men fordelene synes så åpenbare at det ialle fall for meg ikke byr på vansker å svare positivt.

Oddmund Lind fra Tårstad foretrekker å bruke et munnhell for å illustrere sitt syn: - Det gode med det onde må annammes alle dage.

Det avgjørende for formannskapetets mening er altså at en militær utbygging vil gi nye arbeidsplasser og dermed skape grunnlag for ny vekst i kommunen.

I en periode, da utviklingen gikk oss fullstendig imot, sluttet vi med å være storforlangende. Det sitter i. Alt som kan bety ny vekst og utvikling i Evenes, tar vi imot med åpne armer.

Ordfører Nilberg Andersen mener at befolkningsprognosen Statistisk Sentralbyrå utarbeidet, og som Regionplanrådet har brukt i sitt planlegningsarbeid, har vært til skade for kommunen. - Hvem ville satse på en kommune som faktisk var dødsdømt av det offentlige, en kommune som man antok ville sitte igjen med bare tredjeparten av sitt folketall i 1980? Ingen.

Lavinen løsnet i 1962 da kommunens hjørnestensbedrift Bogen Verft - pakket sammen og flyttet til Narvik. Dermed forsvant 80-90 arbeidsplasser ut av kommunen. Store deler av det øvrige næringsliv ble indirekte rammet. Men heldigvis, småbedriftene ga ikke opp. Brødrene Lambertsens mek. verksted valgte å bli og arbeider nå med utvidelsesplaner. Kommunen skal besørge bygd en skikkelig industri- og almenningskai i direkte tilknytning til dette verkstedet, og denne kaien vil avhjelpe det store savn industrien i Bogen og Evenes lenge har følt. Trewarefabrikken Nord-Norsk Treindustri og Bogen Ferdighusfabrikk har videre vært en sikker arbeidsplass, likeså Centralstøperiet for Nord-Norge. På Forra ligger Nordland Slip og Båtbyggeri, som har rundt 30 ansatte, og som nå satser på millionutbygging.

FREMTIDIGE MULIGHETER.

Men de fleste arbeidsplassene finnes fremdeles i jordbruket - knapt 200 arbeidsplasser ialt, fremgår det av statistikken. Tallet har vært nesten dobbelt så stort, og det betyr at det samme skjer i Evenes som i nord-norsk landbruk for øvrig: Nedtrapping og stadig færre arbeidsplasser. Men det må legges til at der også er en god del ungdom som satser på denne næringen. I Bogen ligger f.eks. et av Nord-Norges største og mest moderne hønserier. Det tilhører Birger Hansen, som formannskapet fremholder som et eksempel på at det går an å satse på landbruksproduksjon i Evenes.

Evenes-befolkningen er fra før vant til oppgangs- og nedgangstider. Helt frem til siste verdenskrig var det en større jernmalmgruve i drift. Den ble nedlagt i 1939. Nærmere 300 mann var ansatt i gruen på det meste. Ennå holdes det for sannsynlig at jernmalmleiene er drivverdige.

Selv om jeg av naturen er uforbederlig optimist, er jeg av erfaring litt skeptisk innstilt til gruvedrift, sier kommunens kontorsjef, Roar Hegle. Gruvedrift er gjerne ensbetydende med stor satsing over en viss periode - 20-25 år kanskje - så er råstoffene oppbrukt, og driften må oppgis. Personlig er jeg mer interessert i å få skikkelig kartlagt de store kalkforekomstene, som vi finner nær sagt overalt i kommunen. Man skal vel heller ikke utelukke at en del kjente kvartsforkomster kan være drivverdige. La meg videre nevne en tredje mulighet - torvstrøproduksjon. Myrer har vi nok av i Evenes, sier Roar Hegle.

Og imens bygges det som det aldri er bygd tidligere i Evenes. Langsamt kryper folketallet oppover igjen. Skal kommunen bli et rekreasjonssted for Ofoten - ja, kanskje for større deler av Nord-Norge, og et reisemål for turister sørfra? Stadig flere har oppdaget den idylliske naturen Evenes kan fremby, bl.a. LKAB (bedriften som skiper Kirunamalmen over Narvik) som har opprettet Malm Feriested i Botn. Her finner vi også Hålogaland Blindesenter.

Joda, Evenes er kommet ut av dødvannet. Det har flyplassutbyggingen sørget for.